

[מיכלאנג'לו בואונרוטי](#) (Michelangelo di Lodovico Buonarroti, 1475 - 1564), איש אשכולות איטלקי - פסל, צייר, אדריכל, מהנדס ומשורר, ואחת הדמויות הבולטות בתקופת ה"רנסנס בשיאו" ובתולדות האמנות.

[מיכלאנג'לו](#) היה האמן המבוקש ביותר במאה ה-16, והדורות שלאחריו ראו בו דוגמה לגאון. כילד גדל אצל אומנת שהייתה בת ואם לחוצבי אבן, ומאוחר יותר טען כי עובדה זו היא שקבעה את עתידו כאמן. מילדות למד את סודות עורקי האבן ואת צבעיה הנסתרים, ופיתח שליטה מושלמת בחומר. בתקופות מסוימות נשאר זמן רב במחצבה בקררה כדי לבחור את גושי האבן המתאימים לפרויקט שעליו עבד.

התייחסותו המיוחדת של [מיכלאנג'לו](#) לאבן גרמה לו לראות את הפסל כפי שהוא, גם בשעה שעדיין היה מצוי בתוכה. "אני רק מגלף את שטח הפנים; הפסל כבר נמצא שם," אמר לעיתים קרובות לתלמידיו. המאבק עם האבן כדי להוציא ולגלות את מה שבה היה קשה, מייגע ומלא כאב. האבן (החומר) והצורה (היצירה שאותה הוא רצה לגלות) הם כמו שני אויבים בעלי כוח עצום הנאבקים זה בזה, כמו אם החובקת ומגינה על ילדה, והוא רוצה להשתחרר ולהיות עצמאי.

מצב זה שיש בו סתירה הוא הדילמה של הקריירה האמנותית של [מיכלאנג'לו](#). האבן הייתה הכלא וגם העריסה של היצירה. לכן קיימת תחושה של משהו לא גמור (non finito) במספר מהיצירות שלו. בשנים האחרונות לפני מותו חש [מיכלאנג'לו](#) כי הגיע לתובנות בנושא זה, והצליח להבחין בין הרעיון ובין העברתו לצורה מובנית. לטענתו: "המאבק הוא על שחרור הנשמה ממאסרה בגוף האנושי. זהו מאבק רוחני להיות אדם".

עבודתו הראשונה הידועה היא "[המדונה של המדרגות](#)", אותה יצר כשהיה נער כבן 14. זהו תגליף שיש מעוך ([stiacciato](#) באיטלקית), שבו מתוארת מריה וישו התינוק בזרועותיה. תנוחת התינוק היו מעין "פייטה", ומריה מסתירה את פניו של התינוק בצעיפה. נושא הפייטה העסיק את [מיכלאנג'לו](#) שוב ושוב במהלך חייו.

בהיותו בן 23 הוא קיבל הזמנה לפסל את מריה הנושאת את ישו המת בזרועותיה לאחר שהורד מהצלב. זוהי "[הפייטה היפה](#)" מ-1496. ביצירת נעורים זו נראה הקונפליקט בין הקו ובין הצורה. לישו תלתלים קטנים מעודנים בשפם, וזיפי זקנקן תקועים בתוך השיש, כאילו צמחו מתוכו. מריה צעירה מאוד, יופייה פורץ החוצה והיא מוצגת לפי הדוקטרינה הקתולית ככלי קיבול חי של החסד האלוהי. בפניו של ישו אין סימן לכאב והפצעים כמעט בלתי נראים.

ידו השמוטה מטה חסרת חיים מסמלת מות קדוש על לא עוול בכפו. [מיכלאנג'לו](#) חתם על הסרט האלכסוני שעל החזה של מריה, וזוהי היצירה היחידה שחתם עליה.

את ה"פייטה הפלורנטינית" (1553) התכוון [מיכלאנג'לו](#) לשים על קברו. בשיא הקומפוזיציה דמותו של יוסף המנסה למשוך את ישו המת מעלה. משני צדדיו מריה ומריה מגדלנה, המנסות לתמוך בו ולהרימו. דמותו של ישו מושכת מטה כאילו לתוך הקבר, ואין בכוחם של יוסף ושתי המריות למשוך אותו מעלה והן שוקעות יחד עמו. בפסל חסרה רגלו השמאלית של ישו, שאמורה הייתה להיות על ברכיה של מריה. [מיכלאנג'לו](#) אמר שהאבן הייתה קשה מדי ולא נכנעה לו, וידוע כי במהלך העבודה החל לנפץ את הפסל, אבל תלמידיו עצרו בעדו. הפסל לא גמור, ובחלקים הלא מוחלקים נראה היטב המגע של מפסלת האמן. [מיכלאנג'לו](#) פיסל פייטה נוספת כשהיה בן 89, ועבד עליה עד יום מותו.

[מיכלאנג'לו](#) כצייר:

האפיפיור יוליוס השני הזמין את [מיכלאנג'לו](#) לצייר את תקרת ה"קפלה הסיסטינית" (1508 – 1512). בתחילה הוא לא רצה להיענות להזמנה, כיוון שטען שהוא פסל ולא צייר, ואינו בקי במלאכת ציור הפרסקו. [מיכלאנג'לו](#) התבקש למלא את החוליה החסרה בין משה לאפיפיורים, כלומר הנביאים. רק בשלב מאוחר נוסף הרעיון למחוק את הצבע הכחול של התקרה ולצייר סדרה של תמונות מבריאת העולם ועד המבול. [מיכלאנג'לו](#) הסתגר בקפלה במשך ארבע שנים. הוא צייר בעמידה ובשכיבה על פיגום גבוה, ומיאן לחשוף את היצירה עד לסיום העבודה.

התקרה הגלילית מחולקת ליחידות קטנות המותאמות למבנה שלה. זוהי יצירה שלמה המכילה בתוכה יצירות עצמאיות שהן כמו פרקים בתוך הרכב גדול. [מיכלאנג'לו](#) הצטמצם לתיאורים של דמות האדם, וכמעט לא תיאר נוף או סביבה. הדמויות בציורי התקרה גדולות, מסיביות ואיתנות. הנשים חסרות עידון ונראות כמו גברים שהוסיפו להן אברים נשיים - שיער או לבוש, מעין אידיאליזציה הממזגת את בני שני המינים. [מיכלאנג'לו](#) חידש במיוחד בתיאור של הנביאים והנביאות (הסיבילות), כמו "הסיבילה הלובית" ושאר הדמויות היושבות בתנוחות שונות. [מיכלאנג'לו](#) ניסה צורה זו של תנוחה מפני שבאמצעותה יכול היה להניע את החלק העליון של הגוף בפניות ובסיבובים ולהביא את הגוף להתפתלות (שנקראת "פיגורה סרפנטינטה").